gemeente doesburg

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Doesburg

Nr. 542964

20 november 2026

Notitie actualisatie beleidslijnen Sociaal Domein Gemeente Doesburg

Inleiding

Deze notitie vormt een actualisatie van de in 2021 vastgestelde koers "Koers Verleggen: een nieuwe route in het sociaal domein". De uitgangspunten uit die koers blijven onverminderd van kracht en worden met deze notitie geactualiseerd naar de huidige maatschappelijke context.

Voor het eerst kiezen we ervoor om niet langer afzonderlijke beleidsstukken op te stellen per wet (zoals de Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en de Wet Publieke Gezondheid), maar om het sociaal domein integraal te benaderen en daarbij samen te werken met het fysiek domein. Deze keuze sluit aan bij de realiteit van inwoners, die niet in hokjes leven en vaak met meerdere domeinen tegelijk te maken hebben.

In deze notitie beschrijven we niet alleen de maatschappelijke uitdagingen en kansen die de Doesburgers ervaren, maar benoemen we ook de prioriteiten waarop de gemeente – in nauwe samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners – de komende jaren gaat inzetten. Deze notitie is de opvolger van de notitie “Koers Verleggen: een nieuwe route in het sociaal domein” (vastgesteld in 2021) en sluit aan bij de uitgangspunten uit de ‘Toekomstvisie Doesburg Duidelijk Duurzaam Door’, vastgesteld op 30 juni 2021. Daarnaast vormt deze notitie een nadere uitwerking van de sociaal-maatschappelijke ambities uit het coalitieakkoord 2026-2030 ‘Nieuwe fase, zelfde Doesburg!’. De nadruk op gezondheid, bestaanszekerheid, betrokken leefbare buurten, gemeenschapszin, preventie en eigen regie sluit direct aan bij de koers die het college voor de komende bestuursperiode heeft uitgezet. De essentie van de notitie “Koers verleggen: een nieuwe route in het sociaal domein” blijft ook in deze notitie overeind: gebruik maken van de kracht van de samenleving. Deze actualisatie vormt daarnaast voor de hoofdkeuze 'mensen meer verbinden & versterken' uit de toekomstvisie de bouwsteen voor de nog op te stellen omgevingsvisie. In de omgevingsvisie kan de relatie gelegd worden met de andere hoofdkeuzes uit de toekomstvisie en hoe deze elkaar kunnen versterken.

Doesburg is een relatief kleine gemeente. Dat betekent enerzijds korte lijnen, snelle schakeling en persoonlijke betrokkenheid. Anderzijds brengt de kleinschaligheid, mede door beperkte financiën, menskracht en ontbreken van schaalvoordelen, ook kwetsbaarheden en uitdagingen met zich mee. Dat neemt niet weg dat er al veel goed gaat in onze gemeente. Maar het is nodig om scherp te kiezen: deze notitie brengt focus aan op die aspecten die nú en in de komende jaren extra aandacht verdienen.

In de totstandkoming van deze notitie hebben we het principe van buiten naar binnen omarmt. Door interviews af te nemen en de dagelijks binnenkomende signalen te verzamelen, hebben we de verhalen, ervaringen en wensen van inwoners en maatschappelijke organisaties gebundeld. Dankzij deze waardevolle input hebben we een helder beeld gekregen van de sociaal-maatschappelijke uitdagingen en kansen in onze gemeenschap. Inwoners en partners zien onder meer ongelijkheid op het gebied van gezondheid, inkomen, maatschappelijke participatie en kansen. Tegelijkertijd spreken zij de overtuiging uit dat er in Doesburg juist ook kansen liggen, met name op het vlak van ontmoeten, samenwerking en informele ondersteuning. Hierin wordt van de gemeente een coördinerende en faciliterende rol gevraagd en om deze kansen in gezamenlijkheid op te pakken.

Met deze notitie geven we richting aan de komende jaren - waarin we ook te maken krijgen met een bestuurlijke fusie - zonder de kwaliteit en toegankelijkheid van onze dienstverlening uit het oog te verliezen. We kiezen voor een koers waarin we samen werken aan gelijke kansen op gezondheid, leefbare buurten, sociale cohesie, zelfredzaamheid en (blijven) meedoen.

Actualisatie van de koers
Deze notitie bevat geen nieuwe beleidskoers. Het document vormt een actualisatie van de in 2021 vastgestelde koers "Koers Verleggen: een nieuwe route in het sociaal domein". De bestaande uitgangspunten, zoals preventie, versterking van de sociale basis, positieve gezondheid, bestaanszekerheid en eigen regie, blijven leidend. De actualisatie vertaalt deze uitgangspunten naar de actuele maatschappelijke context en werkt deze uit in drie uitvoeringsagenda's.

We gaan uit van een samenleving waarin inwoners zoveel mogelijk zelf de regie voeren over hun leven. Tegenslagen en uitdagingen maken deel uit van het leven; niet elke hulpvraag vraagt direct om professionele of medische ondersteuning. We stimuleren een benadering waarin inwoners, samen met hun

netwerk, tot passende oplossingen komen. Ondersteuning is daarbij nabij, begrijpelijk en toegankelijk, gericht op het versterken van eigen kracht en het voorkomen van onnodige problematisering.

Eigen regie vormt het uitgangspunt van ons handelen. Wij ondersteunen inwoners bij het maken van eigen keuzes, het benutten van hun mogelijkheden en het vinden van oplossingen die passen bij hun persoonlijke situatie. De rol van de gemeente is daarbij primair ondersteunend en faciliterend: we versterken wat inwoners zelf, samen met hun netwerk en omgeving, kunnen organiseren. Ook wanneer professionele ondersteuning nodig is, blijft het uitgangspunt dat inwoners zoveel mogelijk zeggenschap houden over de keuzes die hen raken.

Om eigen regie mogelijk te maken, is bestaanszekerheid[1] essentieel. Dat betekent dat we als gemeente zorgen voor wat echt geborgd moet worden — zoals huisvesting, gezondheid en financiële stabiliteit. Wanneer deze basis op orde is, ontstaat er ruimte voor inwoners om te werken aan duurzame oplossingen voor de langere termijn.

Het concept van positieve gezondheid is ons kompas: we richten ons niet primair op ziekte of beperkingen, maar op wat mensen belangrijk vinden in hun leven — zoals dagelijks functioneren, meedoen, zingeving en veerkracht. Dit vraagt om een brede, integrale benadering waarin de sociale basis[2], informele zorg en professionele ondersteuning goed op elkaar aansluiten. Zo bouwen we aan een duurzame, inclusieve en veerkrachtige samenleving waarin iedereen, naar vermogen, kan meedoen. Wanneer gespecialiseerde ondersteuning nodig is, zorgen we voor een passend aanbod waarbij de regie zoveel mogelijk bij de inwoner blijft.

Beeld van Doesburg

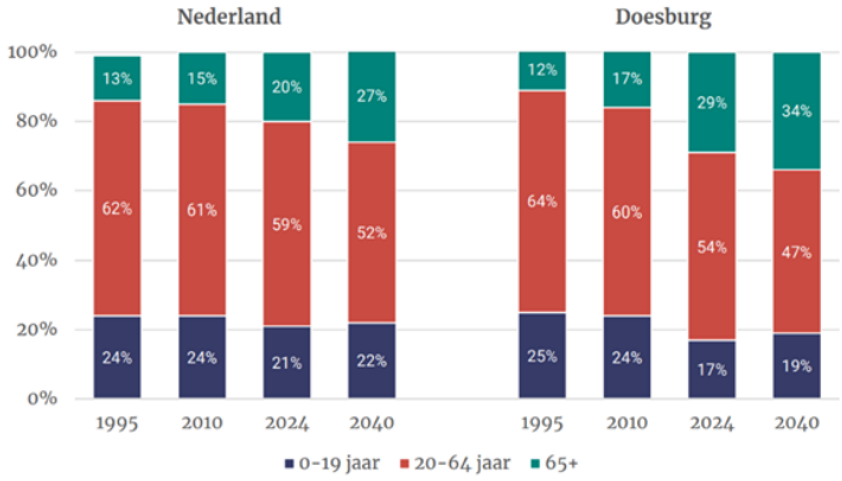
Gemeenten zijn sinds 2015 in het sociaal domein verantwoordelijk voor jeugdzorg, werk en inkomen en ondersteuning (van de zelfredzaamheid en participatie) om inwoners zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving te laten wonen. Sinds deze decentralisatie in 2015 lag de nadruk voor ons als gemeente in de eerste jaren vooral op de transitie binnen het sociaal domein en het inrichten van de dienstverlening op deze nieuwe taken. Het doel van de decentralisatie was dat gemeenten, door dichter bij hun inwoners te staan, hulp en zorg beter konden afstemmen op de lokale behoeften en situaties. Van een algemeen 'recht hebben op' bepaalde voorzieningen naar meer maatwerk en eigen regie. In Doesburg zijn we hier in veel gevallen in geslaagd. We hebben beter zicht gekregen op de behoeften en vraagstukken van onze inwoners en hebben samen met onze samenwerkingspartners de transitie met de nodige kwaliteit gerealiseerd.

De gemeente Doesburg is met haar ruim 11.000 inwoners een kleine maar karaktervolle gemeente met een sterke sociale betrokkenheid en een rijke historie. Tegelijkertijd staan we, net als veel andere gemeenten in Nederland, voor aanzienlijke maatschappelijke opgaven in het sociaal domein. De demografische ontwikkelingen, de gezondheidssituatie van inwoners, de toenemende eenzaamheid en de druk op betaalbare huisvesting en bestaanszekerheid vragen om een integrale en toekomstgerichte aanpak.

Demografische ontwikkelingen
De bevolkingssamenstelling van Doesburg is de laatste decennia ingrijpend veranderd. In 2025 valt 29% van de inwoners onder de leeftijdsgroep 65+, waarmee Doesburg tot de top 20 gemeenten met het hoogste aandeel senioren in Nederland behoort. Naar verwachting stijgt dit aandeel verder tot 34% in 2040. Tegelijkertijd blijft het aandeel jongeren (0–19 jaar) de komende vijftien jaar stabiel, terwijl het aandeel inwoners tussen de 20 en 64 jaar daalt.

Deze demografische verschuiving leidt tot een afnemende beroepsbevolking en een toenemende zorgvraag[3]:

1) Volgens de brede definitie van het CBS, 2024: Bestaanszekerheid is de toestand waarin mensen voldoende middelen en mogelijkheden hebben én ervaren om te (blijven) voorzien in hun primaire en secundaire levensbehoeften.
2) Zie definitie op pagina 15.
3) Rekenkameronderzoek 'Vergrijzing in Doesburg', juli 2025

De vergrijzing brengt uitdagingen met zich mee. De kans op ouderdomsziekten zoals dementie en Parkinson neemt toe, evenals het risico op een groeiend aantal inwoners met onbegrepen gedrag. Daarnaast leidt de vergrijzing tot een groei van het aantal eenpersoonshuishoudens, wat leidt tot een grotere behoefte aan passende en toegankelijke seniorenwoningen. Toch liggen er ook kansen: een groeiende groep vitale ouderen blijft langer gezond en actief. Zij kunnen een belangrijke bijdrage aan de samenleving leveren, onder meer door vrijwilligerswerk, mantelzorg en buurtinitiatieven. Dit biedt Doesburg mogelijkheden om de kracht van senioren in te zetten voor een veerkrachtige gemeenschap.

Gezondheid en welzijn
De gezondheidssituatie in Doesburg laat een gemengd beeld zien. 58% van de volwassen inwoners heeft overgewicht, aanzienlijk hoger dan het regionale gemiddelde van 49%. Daarentegen is er een positieve trend zichtbaar in sportdeelname: 56% van de volwassenen sport wekelijks (tegenover 45% in 2016). Bij de jeugd is dit percentage hoger; met name meisjes (93%) sporten meer dan het regionale gemiddelde.

Daarnaast zijn er zorgen rond mentale gezondheid. Het aandeel volwassenen dat psychische problematiek ervaart, steeg van 36% in 2020 naar 45% in 2024[4]. Onder jongeren (13 - 16 jaar) ervaart 33% psychische klachten, fors hoger dan het regionale gemiddelde van 25%[5]. Ook ontvangt 14,9% van de jongeren in Doesburg jeugdhulp, tegenover 11,5% landelijk[6]. Dit duidt op een relatief hoge zorgvraag onder onze jongeren en gezinnen.

Ondanks de stijging in het aantal ouderen blijft het aantal inwoners dat gebruik maakt van begeleiding of dagbesteding vanuit de Wmo opvallend genoeg sinds 2022 stabiel. Wel neemt de vraag naar huishoudelijke ondersteuning toe sinds 2022 (+14%), wat past bij de vergrijzingsontwikkeling[7].

Wonen en leefomgeving
Doesburg kent relatief veel, en vaak zeer betaalbare, sociale huurwoningen. Dat is een kracht, omdat het betaalbare woonruimte biedt voor inwoners met een bescheiden inkomen. Tegelijkertijd doen bewoners van deze woningen vaker een beroep op voorzieningen binnen het sociaal domein.

Eenzaamheid is een groeiend aandachtspunt. In 2024 voelt 47% van de volwassenen in Doesburg zich eenzaam (tegen 43% in 2016), en het aandeel zeer sterk eenzamen steeg van 11% naar 16%. Ook onder jongeren is eenzaamheid toegenomen: 36% van de jeugdigen (13 -16 jaar) voelt zich eenzaam[8]. Daarnaast geeft 36% van de volwassen inwoners aan een beperkte sociale kring te hebben en geven veel inwoners aan nooit deel te nemen aan buurtactiviteiten (71%). Slechts 23% is actief bij een vereniging met wekelijkse activiteiten. Dit wijst op een lage sociale cohesie, wat de kans op isolement vergroot.

4) Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024, GGD Gelderland-Midden
5) Gezondheidsmonitor Jeugd 13-16 jaar 2023, GGD Gelderland-Midden
6) CBS, waarstaatjegemeente.nl, 2025
7) Monitor Sociaal Domein 2025, gemeente Doesburg
8) Gezondheidsmonitor Jeugd 13-16 jaar 2023, GGD Gelderland-Midden

Het is daarom van groot belang dat het sociaal domein de samenhang zoekt met het fysieke domein om de inrichting van de stad aan te laten sluiten bij de behoeften van inwoners uit alle verschillende doelgroepen. Een inrichting die uitnodigt tot ontmoeten, bewegen en 'de buurt in gaan'.

Over het algemeen liggen de criminaliteitscijfers de afgelopen jaren lager dan het landelijk gemiddelde, wat wijst op een relatief veilige leefomgeving. Uitzonderingen zijn de meldingen van overlast door jeugd en verwarde personen, die in Doesburg hoger liggen dan het landelijk gemiddelde[9]. Deze signalen vragen om een integrale aanpak waarin zorg, welzijn en veiligheid nauw samenwerken.

Bestaanszekerheid en financiële problematiek
Doesburg kent een bovengemiddeld aandeel huishoudens met financiële problemen. Ongeveer 727 huishoudens (13,6%) leven op of onder het sociaal minimum, tegenover 7 -8% in vergelijkbare gemeenten[10]. Ondanks effectieve vroegsignalering van schulden bereikt de gemeente momenteel slechts 15% van de inwoners met betalingsachterstanden, lager dan het landelijk gemiddelde van 20%. Wel blijkt de acceptatie van hulp hoger (53% versus 35% landelijk), wat duidt op vertrouwen in gemeentelijke ondersteuning[11].

Daarnaast heeft 20% van onze inwoners te maken met lage basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en/of digitale vaardigheden)[12]. Vooral de 50-plussers en inwoners met een migratieachtergrond zijn hierin oververtegenwoordigd. Doesburg is verantwoordelijk voor de huisvesting en begeleiding van 25 nieuwe statushouders per jaar en biedt sinds 2022 onderdak aan circa 100 Oekraïense ontheemden. Hierdoor is het aandeel nieuwkomers de laatste jaren gegroeid. Dit vraagt om blijvende aandacht voor taalonderwijs, participatie, huisvesting en sociale integratie, zodat nieuwkomers volwaardig kunnen meedoen in de samenleving.

Kortom: Vergrijzing, mentale gezondheid, eenzaamheid en bestaanszekerheid vormen duidelijke uitdagingen binnen onze gemeente. Tegelijkertijd zien we onze kracht. In Doesburg kennen we sterke sociale structuren, een actieve groep vitale ouderen en een overzichtelijke schaalgrootte die samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en gemeente laagdrempelig mogelijk maakt. Deze combinatie geeft ons slagkracht en de kans om met elkaar in te kunnen spelen op de uitdagingen van nu en de komende jaren.

Schaarste
Onze samenleving en het sociaal domein staan onder toenemende druk door schaarste in personeel, financiële middelen, tijd en aandacht. We kampen met een tekort aan mensen én middelen en hebben te maken met onzekerheden over de omvang van het gemeentefonds en toekomstige financieringssystemen vanuit het Rijk (zoals specifieke uitkeringen). Tegelijkertijd komt de leefbaarheid en sociale samenhang in buurten steeds meer onder druk te staan. Eerdere bezuinigingen hebben het collectieve aanbod kwetsbaar gemaakt, waardoor initiatieven vanuit de samenleving niet altijd optimaal gefaciliteerd (kunnen) worden. Het ondersteuningsaanbod wordt beperkt door zowel personele krapte als financiële ruimte. Het zelforganiserend vermogen van inwoners en voorliggende voorzieningen worden daardoor steeds belangrijker.

Schaarste dwingt ons tot het maken van keuzes, juist in een tijd waarin de vraag naar ondersteuning toeneemt en de beschikbare middelen niet onbeperkt zijn. Problemen zoals armoede, schulden en een tekort aan basisvaardigheden kunnen generatie op generatie worden doorgegeven, waardoor de gezondheidsverschillen tussen onze inwoners blijven groeien. Het is daarom essentieel om preventief te investeren in de veerkracht van inwoners en het versterken van hun basis. Tegelijkertijd moeten we accepteren dat we niet alle hulpvragen kunnen beantwoorden zoals we zouden willen — we hebben niet alle middelen, niet alle mensen en vaak niet alle tijd.

Kortom: De combinatie van financiële onzekerheid, krapte in menskracht en een stijgende vraag betekent dat we in het sociaal domein niet alleen maar kunnen groeien of uitbreiden, we moeten verbinden, prioriteren, inzetten op wat echt werkt, en het zelforganiserend vermogen van inwoners versterken. Alleen zo kunnen we omgaan met de schaarste én tegelijkertijd de kansen voor mensen zo goed mogelijk benutten.

9) Politieregistraties 2022-2025, waarstaatjegemeente.nl
10) Integraal Rapport Herijking Minimabeleid 2023 Gemeente Doesburg, KWIZ januari 2024
11) Monitor Vroegsignalering schulden, Divosa 2023
12) Basisvaardighedeninzicht.nl, 2025

Strategische beleidslijnen
In dit hoofdstuk beschrijven we waar we de komende jaren (verder) aan willen werken. We kiezen voor een beperkt aantal opgaven om focus aan te brengen.
Met deze actualisatie bouwen we voort op de in 2021 vastgestelde koers, bestendigen we behaalde resultaten en spelen we in op nieuwe maatschappelijke uitdagingen.

Zoals te lezen in de inleiding hanteren we het principe ‘van buiten naar binnen werken’. Dit betekent dat we deze actualisatie baseren op wat er daadwerkelijk speelt in onze gemeenschap. Door deze waardevolle input te verzamelen, hebben we zicht op de sociaal-maatschappelijke uitdagingen en kansen die onze gemeenschap kenmerken. Zo komen we uit op drie beleidslijnen waarmee we het verschil kunnen maken.
1. Gelijke kansen op gezondheid
2. Leefbare buurten en sociale cohesie
3. Zelfredzaamheid en eigen regie voeren

Op de volgende pagina’s lichten we per beleidslijn toe waarom dit voor Doesburg belangrijk is, wat we willen bereiken en welke keuzes en prioriteiten we daarbij maken.

1. Gelijke kansen op gezondheid

Algemene inleiding
Gezondheid is veel meer dan lichamelijke en psychische gezondheid. Ook thema's als schone lucht, geluidsluwheid, veiligheid, klimaatbestendig, vergroening, kwaliteit van wonen, sociale cohesie, leefbaarheid zijn medebepalend voor gezondheid. Daarnaast gaat het ook over zingeving, een fijne woonplek en financiële onafhankelijkheid. Gezondheid is verbonden aan nagenoeg alle (beleids)domeinen en vraagt om een integrale aanpak en een brede benadering vanuit het concept van Positieve Gezondheid. Met die brede benadering wordt bijgedragen aan het vermogen van mensen om met de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven om te gaan. En vooral om zo veel mogelijk eigen regie op te voeren. Het accent ligt niet op klachten en gezondheidsproblemen, maar op de mensen zelf, op hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt.

Figuur 1. Het gespreksinstrument dat gebruikt wordt vanuit het concept Positieve Gezondheid (het spinnenwebmodel)

De stip op de horizon is een gezonde generatie in 2040 met weerbare, gezonde mensen die opgroeien, leven, werken en wonen in een gezonde, groene leefomgeving, met een sterke sociale basis. Hierbij is het van belang dat we extra inzetten op de fysieke en mentale gezondheid van zwangeren, (jonge) kinderen en inwoners in kwetsbare situaties.

Maatschappelijke opgave

1. VERMINDEREN VAN GEZONDHEIDSVERSCHILLEN

We geven extra aandacht aan het bevorderen van een gezonde leefstijl en vitaliteit bij inwoners in kwetsbare situaties. We maken sport en bewegen, kunst en cultuur toegankelijk en mogelijk voor alle inwoners ook wanneer zij te maken hebben met een fysieke of mentale beperking en/of een klein budget. Onze inwoners moeten zich uitgenodigd en veilig voelen om mee te doen, zowel op fysiek als op mentaal en sociaal vlak.

2. VERGROTEN MENTALE WEERBAARHEID

Ook geven we specifieke aandacht aan de mentale gezondheid van jongeren. We zetten in op het versterken van de mentale weerbaarheid en het vermogen om te gaan met fysieke emotionele en sociale levensuitdagingen bij jeugdigen, jongvolwassenen en hun omgeving. Hierbij leggen wij de focus op het vergroten van de mentale weerbaarheid ook in de digitale werkelijkheid, maar zetten we ook lokaal meer in op suïcidepreventie. We hebben daarnaast aandacht voor (jonge) mantelzorgers met een passend ondersteuningsaanbod en zetten in op het vergroten van het perspectief voor jongeren in kwetsbare situaties.

3. VITAAL OUDER WORDEN

Door vergrijzing neemt het aantal ouderen in Doesburg toe. Ouderen wonen daarnaast steeds langer thuis. Het is belangrijk dat inwoners nadenken over hun toekomst en wat dit betekent voor de inrichting van hun leven en hun woonsituatie. Door de vergrijzing zal het aantal inwoners met ouderdomsziekten flink toenemen. Met oog voor het belang van blijven meedoen en een zinvolle dagbesteding zetten we in op het behoud van de gezondheid bij ouderen. We stimuleren vitaal ouder worden door het faciliteren van een zinvolle dagbesteding, activering/bewegen en mogelijkheden tot ontmoeten. Er zullen ook

meer mensen voor een naaste (moeten) zorgen. Daarbij past een aanbod voor mantelzorgers om hen te ondersteunen.

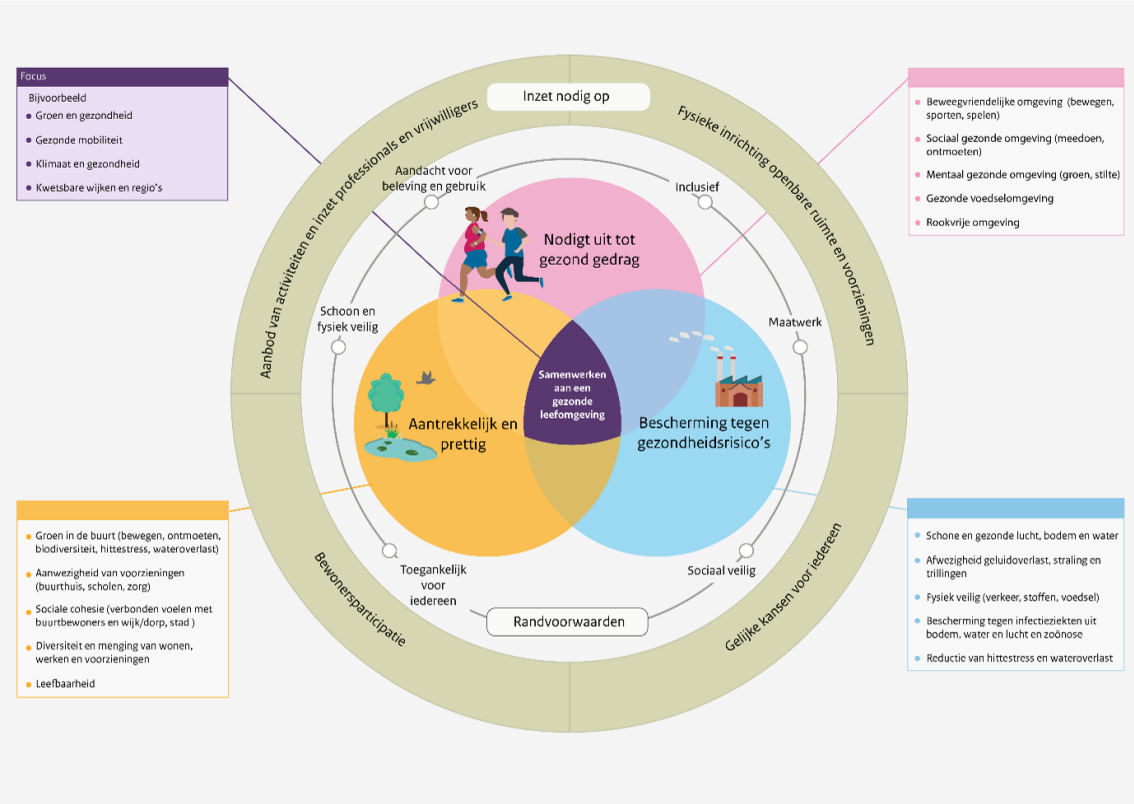
Daarnaast willen we een dementievriendelijke gemeente zijn. We willen bereiken dat de samenleving zich bewust is en bijdraagt aan het om (kunnen) gaan met mensen met dementie. Ondernemers, scholen, verenigingen én individuen: iedereen kan op zijn eigen manier een steentje bijdragen om het leven van mensen met dementie en hun mantelzorgers aangenamer te maken.

Wat willen we bereiken

Wij streven naar een gemeente waarin inwoners gezond kunnen opgroeien, leven, werken en ouder worden. We willen gezondheidsverschillen verkleinen, mentale weerbaarheid versterken en inwoners stimuleren om actief te werken aan hun gezondheid. Daarnaast willen we dat ouderen langer zelfstandig kunnen wonen en deelnemen aan het maatschappelijke leven. Met deze inzet leveren wij een lokale bijdrage aan de landelijke ambitie van een gezonde generatie in 2040.

Keuzes en prioriteiten

Gelet op de beschikbare middelen kiezen wij ervoor om vooral te investeren in preventie en het versterken van de eigen veerkracht van inwoners. Daarbij verbinden we gezondheid expliciet met andere beleidsterreinen zoals wonen, mobiliteit, sport, groen en openbare ruimte. Bij ruimtelijke ontwikkelingen kijken we nadrukkelijk naar de bijdrage aan gezondheid, bewegen, ontmoeting en toegankelijkheid. Door gezondheid als gedeelde verantwoordelijkheid van inwoners, partners en gemeente te benaderen, willen we duurzame verbeteringen realiseren.

Figuur 2. Indicatoren voor een Gezonde Leefomgeving, TNO en RIVM.

2. Leefbare buurten en sociale cohesie

Algemene inleiding

Een leefbare buurt is meer dan een verzameling huizen, straten en voorzieningen. Het is een plek waar mensen zich thuis voelen, elkaar kennen, betrokken zijn bij hun omgeving en naar elkaar omzien. De mate waarin mensen zich verbonden voelen met elkaar en met de maatschappij is de laatste jaren landelijk aanzienlijk veranderd. Inwoners hechten meer waarde aan persoonlijke vrijheid, traditionele groepsverbanden (zoals kerken en verenigingen) zijn minder bepalend geworden. Daarnaast is er sprake van polarisatie: we staan vaker tegenover elkaar dan naast elkaar. Dat merken we in Doesburg ook. De kwaliteit van samenleven komt daarmee onder druk te staan. Hoewel we nog altijd een rijk

verenigingsleven kennen en onze stad klein en overzichtelijk is, zijn de eenzaamheidscijfers zorgelijk. Sociale cohesie, de mate waarin mensen zich verbonden voelen met elkaar en met hun leefomgeving, is essentieel voor een krachtige gemeenschap waarin iedereen kan meedoen.

Maatschappelijke opgave

2.1 VERSTERKEN VAN SOCIALE COHESIE
De verbondenheid tussen mensen/inwoners lijkt onder druk te staan. Daarom zetten wij in op het versterken en verstevigen van bestaande contacten en het creëren en stimuleren van nieuwe kansrijke contacten tussen inwoners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en ondernemers. Hierdoor ontstaat een sterke gemeenschap waarin we elkaar kennen en ondersteunen.

2.2 VERGROTEN VAN ONTMOETING EN INCLUSIE
Ontmoeting is een belangrijke voorwaarde voor verbondenheid. Wij willen dat alle inwoners ongeacht leeftijd, geslacht, seksuele geaardheid, beperking of geloofsovertuiging de mogelijkheden hebben of krijgen om elkaar te ontmoeten en actief deel te nemen aan het maatschappelijke leven. We besteden hierbij extra aandacht aan groepen die risico lopen op eenzaamheid en uitsluiting.

2.3 VERSTERKEN VAN DE SOCIALE BASIS EN INFORMELE NETWERKEN
Door schaarste aan menskracht en middelen wordt het versterken van de sociale basis steeds belangrijker. Daarom investeren we in informele netwerken, versterken vrijwillige inzet en op het ondersteunen van bewoners initiatieven. Een sterke sociale basis zorgt ervoor dat problemen eerder worden gesignaleerd en passend worden ondersteund. Het creëren van een zorgzame samenleving draagt bij aan oplossingen dicht bij onze inwoners.

Wat willen we bereiken

Een sterke sociale infrastructuur berust op gelijke toegang tot ondersteuning en participatie, laagdrempelige nabijheid van voorzieningen en een goede samenhang tussen formele en informele netwerken. Zij bevordert preventie, vroegsignalering en inclusieve ontmoetingen en biedt ruimte voor bewonersinitiatief en gedeeld eigenaarschap. Gemeente, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners werken hierin duurzaam samen vanuit gezamenlijke doelen.

We streven naar buurten waar inwoners zich verbonden voelen, elkaar ontmoeten en samen verantwoordelijkheid nemen voor hun leefomgeving. Een inclusieve samenleving waarin iedereen zich geaccepteerd en gewaardeerd voelt, elkaar respecteert en diens talenten kan benutten. Een wijk waarin de mensen elkaar kennen en ontmoeten kan immers makkelijker oplossingen bieden aan de vele uitdagingen op sociaal, economisch en ecologisch gebied. Het gaat om het versterken van de kracht en het zelforganiserende vermogen van de Doesburgse gemeenschap met een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor inwoners in een kwetsbare positie.

We kiezen ervoor om ontmoeting en verbinding niet te zien als bijzaak, maar als structurele bouwsteen van een veerkrachtige samenleving. In een inclusieve gemeente als Doesburg is het essentieel dat inwoners met diverse achtergronden samenleven in onderling respect en gedeelde verantwoordelijkheid. Dat vraagt om nabijheid, vertrouwen en lange adem, niet om korte interventies, maar om duurzame verbindingen.

Keuzes en prioriteiten

Wij geven prioriteit aan het versterken van de sociale basis en het vergroten van ontmoeting in buurten. De sociale basis omvat het geheel aan informele netwerken en verbanden tussen inwoners, ondersteund door voorzieningen en organisaties.

DRIE NIVEAUS VAN DE SOCIALE BASIS

Persoonlijke sociale basis: (Ik doe mee/ik ben actief): Dit niveau richt zich op het netwerk van een individu, zoals familie, vrienden en buren, en hoe dit netwerk ondersteuning biedt. Wij als gemeente faciliteren basisvoorzieningen zoals wonen en onderwijs, zodat mensen zelfstandig kunnen deelnemen aan de Doesburgse samenleving

Gemeenschappelijke sociale basis: (Ik doe het samen met anderen): Hier gaat het om deelname aan formele en informele gemeenschappen, zoals sportclubs, verenigingen of buurtinitiatieven. Vrijwillige inzet en samenwerking worden gestimuleerd door de overheid om sociale cohesie te bevorderen

Institutionele sociale basis: (Ik doe het met hulp van anderen en/of professionele ondersteuning): Dit niveau omvat organisaties en plekken waar mensen samenkomen, zoals wijkcentra, maatschappelijke

organisaties en zorginstellingen. Professionele ondersteuning en infrastructuur zijn essentieel om de sociale basis effectief te laten functioneren.

Daarbij kiezen we voor een buurtgerichte aanpak waarbij rekening wordt gehouden met verschillen tussen buurten. We investeren in laagdrempelige ontmoetingsplekken, ondersteunen inwonersinitiatieven en stimuleren samenwerking tussen inwoners, vrijwilligers, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Ook besteden we aandacht aan een fysieke leefomgeving die ontmoeting, beweging en sociale interactie stimuleert.

3. Zelfredzaamheid en eigen regie voeren

Algemene inleiding

In Doesburg vinden we het belangrijk dat iedereen kan meedoen en naar eigen kunnen bijdraagt aan de samenleving. Meedoen gaat niet alleen over werk of inkomen, maar ook over het hebben van sociale contacten, het kunnen maken van eigen keuzes, het ontwikkelen van talenten en het ervaren van zingeving. Zelfredzaamheid betekent daarbij niet dat inwoners alles zelf moeten kunnen, maar wel dat zij zoveel mogelijk regie houden over hun eigen leven.

Vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid kijken we breed naar wat mensen nodig hebben en welke mogelijkheden zij hebben om zich goed te voelen: fysiek, mentaal, sociaal en maatschappelijk. Waar nodig ondersteunen we inwoners, maar altijd met als uitgangspunt dat eigen regie en eigen mogelijkheden zoveel als mogelijk behouden blijven en/of versterkt worden.

Maatschappelijke opgave

3.1. IEDEREEN DIE KAN MEEDOEN, DOET MEE.
Meedoen begint bij een stevige basis. Dat betekent dat inwoners weten waar zij terecht kunnen, dat de ondersteuning aansluit bij hun situatie en mogelijkheden en dat zij beschikken over de vaardigheden om daadwerkelijk mee te kunnen doen. We houden voor inwoners inzichtelijk welke regelingen en voorzieningen beschikbaar zijn. Door duidelijkheid te bieden over inkomen en beschikbare ondersteuning creëren we (financiële) stabiliteit. Dit geeft rust en helpt inwoners om stappen te zetten richting werk, ontwikkeling en participatie.

3.2. VOORKOMEN VAN GELDPROBLEMEN, LAGE BASISVAARDIGHEDEN EN ONDERWIJSACHTERSTANDEN.
Om de cyclus van intergenerationele overdracht van achterstanden te doorbreken zetten we in op preventieve en gerichte ondersteuning, het versterken van vaardigheden en het bieden van toekomstperspectief.

3.3. VROEGTIJDIG SIGNALEREN VAN GELDPROBLEMEN, LAGE BASISVAARDIGHEDEN EN ONDERWIJSACHTERSTANDEN.
Door vroegtijdige signalering en laagdrempelige, samenhangende ondersteuning voorkomen we zoveel mogelijk dat inwoners in kwetsbare situaties terechtkomen of dat de situatie verergerd. We zetten in op het vroegtijdig signaleren, dicht bij inwoners en in nauwe samenwerking met lokale partners. We maken heldere afspraken over doorverwijzing en opvolging als gevolg van vroegsignalering.

Wat willen we bereiken

Wij willen dat inwoners zo min mogelijk belemmeringen ervaren om deel te nemen aan de samenleving en regie te voeren over hun eigen leven. Inwoners beschikken over voldoende taal-, digitale en financiële vaardigheden om zelfstandig te functioneren. Kinderen en jongeren krijgen kansen om zich optimaal te ontwikkelen, terwijl nieuwkomers worden ondersteund bij taalverwerving, participatie en integratie. Op deze manier vergroten we de zelfredzaamheid, kansen en veerkracht van inwoners.

Keuzes en prioriteiten

Wij kiezen ervoor om te investeren in basisvaardigheden, participatie, onderwijs- en ontwikkelkansen voor inwoners. Daarnaast zetten wij in op preventie en vroegsignalering om problemen vroegtijdig aan te pakken. De ondersteuning wordt zoveel mogelijk dichtbij inwoners georganiseerd en sluit aan bij wat inwoners zelf kunnen, eventueel met hulp van hun netwerk. Daarmee versterken we niet alleen de zelfredzaamheid van inwoners, maar ook hun vermogen om regie te voeren over hun eigen leven.

Financiële paragraaf

Schaarste in middelen en menskracht dwingt ons tot keuzes. Door te investeren in preventie, eigen kracht en een sterke sociale basis, creëren we ruimte om de stijgende zorgvraag zoveel mogelijk op te vangen binnen de beschikbare middelen en een stijging van kosten om te buigen.

In dit hoofdstuk schetsen we het huidige financiële beeld en schetsen we een beeld van hoe we de financiën willen ombuigen om ruimte te creëren te investeren in en het faciliteren van de sociale basis en het bieden van ondersteuning dicht bij de inwoners[13].

Weergave financiën

Het sociaal domein in Doesburg kent een breed palet aan uitgaven. Voor een overzichtelijke weergave hebben we dit ingedeeld in zeven componenten. De belangrijkste componenten zijn:

1. *Uitvoeringskosten*
   Kosten voor gemeentelijke uitvoering, overhead en interne personeelslasten, structurele bijdragen aan regionale samenwerkingsverbanden en uitvoeringsorganisaties (VGGM, MGR).

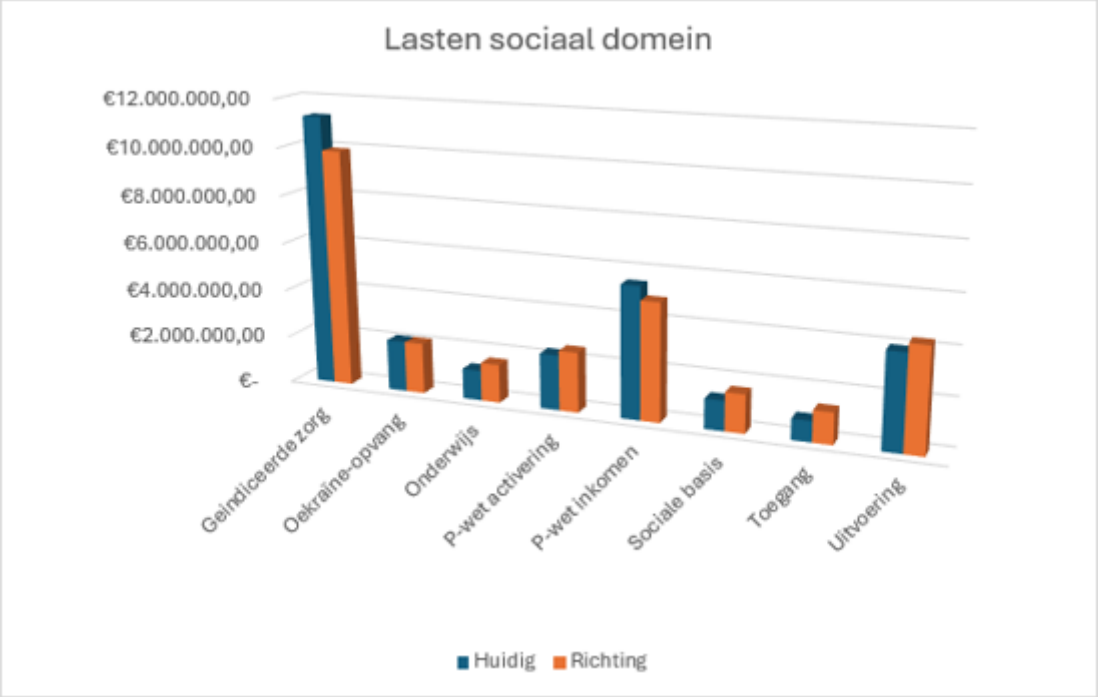
Overige vaste contractuele verplichtingen.

2. *Sociale basis* (veelal subsidies) Maatschappelijke organisaties, vrijwilligersinitiatieven en voorzieningen die bijdragen aan preventie, ontmoeting en participatie.
3. *Sociaal team Doesburg*
   Kosten voor het Sociaal team Doesburg.
4. Onderwijs
   Kosten voor onderwijshuisvesting, onderwijsachterstandenbeleid, passend onderwijs, leerplicht, toezicht kinderopvang, volwasseneneducatie.
5. Oekraïne-opvang
   Kosten huisvesting Oekraïners, inclusief begeleiding, beveiliging etc.
6. *Geïndiceerde zorg (tweedelijnszorg)*
   Ingekochte specialistische jeugdzorg, Wmo-maatwerkvoorzieningen en andere vormen van tweedelijns ondersteuning.
7. Ondersteuning vanuit de Participatiewet (tweedelijnsondersteuning)
   a. Inkomensondersteuning: financiële ondersteuning voor mensen die (nog) niet volledig in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien.
   b. Participatietrajecten en begeleiding: trajecten gericht op werkhervatting of het behouden van werk.

Ontwikkeling

Als we de huidige werkwijze ongewijzigd voortzetten, zal een structurele kostenstijging plaatsvinden. Vergrijzing zorgt voor meer vraag naar Wmo voorzieningen zoals huishoudelijke ondersteuning, hulpmiddelen en groepsbegeleiding. In de jeugdzorg is al enkele jaren een stijging in complexiteit en intensiteit van casussen zichtbaar. Ook binnen de Participatiewet neemt de complexiteit van het bestand aan inwoners die ondersteuning bij re-integratie nodig hebben toe, wat vraagt om intensievere begeleiding en duurdere trajecten. Daarnaast zorgen personele schaarste en inflatie voor oplopende loonkosten bij zorgaanbieders, wat zich vertaalt in hogere tarieven.

13) Uitwerking hiervan zal gegeven worden in de notitie ‘Samen Doesburg: Doorontwikkeling toegang sociaal domein

Door te gericht te investeren op preventie, versterking van de sociale basis en de ontwikkeling van Samen Doesburg[14] verwachten we deze toename af te kunnen buigen. Deze ontwikkeling gaat gepaard met een financiële beweging van ingekochte tweedelijnszorg naar het sociaal team en de sociale basis. Er zal gericht worden ingezet op ontbrekend aanbod binnen de sociale basis welke afschaling mogelijk maakt, aangetoond door een businesscase. Deze ombuiging vindt plaats binnen de huidige kaders van de begroting voor het Sociaal Domein. Daarbij zal er actief gebruik gemaakt worden van fondsen zoals ZonMw, ESF, AZWA en andere subsidieregelingen.

Conclusie

Doesburg zet zich krachtig in voor het bevorderen van gelijke kansen op gezondheid en welzijn voor al haar inwoners, met bijzondere aandacht voor mensen in kwetsbare situaties. Vanuit het gedachtegoed van Positieve Gezondheid kiest de gemeente voor een brede benadering, waarin fysieke, mentale, sociale en maatschappelijke aspecten samenkomen. Ondanks financiële en personele uitdagingen wordt bewust gekozen voor een integrale aanpak die het sociaal en fysiek domein verbindt om een gezonde, veilige en inclusieve leefomgeving te creëren. Door te investeren in gemeenschapszin, ontmoeting en een sterke sociale basis vergroot Doesburg de veerkracht van haar inwoners en wijken. Het terugdringen van gezondheidsverschillen, het versterken van mentale weerbaarheid en het bevorderen van vitaal ouder worden staan hierbij centraal. Tegelijk wordt ingezet op het voorkomen van armoede, schulden en sociaal isolement, zodat iedereen de kans krijgt om mee te doen op een manier die past bij zijn of haar mogelijkheden. Samenwerking en afstemming tussen inwoners, maatschappelijke partners, het sociaal domein en het fysiek domein zijn voorwaardelijk voor succes. De kleinschaligheid van Doesburg vormt hierbij een belangrijke kracht.

In een tijd waarin formele zorg en ondersteuning onder druk staan, is deze gezamenlijke inzet essentieel. Doesburg bouwt aan buurten waar mensen niet alleen wonen, maar samenleven; waar verbondenheid, inclusie en informele netwerken vanzelfsprekend zijn. Zo draagt de gemeente bij aan een gezonde generatie in 2040, waarin inwoners, gesteund door een sterke gemeenschap, naar eigen vermogen regie kunnen voeren over hun gezondheid en welzijn.

Uitvoering en samenwerking

Om de ambities uit deze integrale notitie te realiseren, werken we samen. Dit doen we intern met onze collega's van het fysiek domein zodat we met een brede blik naar gezondheid kijken. Tevens werken we samen met een breed netwerk van partners binnen het sociaal domein. Dit netwerk bestaat onder meer uit zorg- en welzijnsorganisaties, de GGD, onderwijs- en kinderopvanginstellingen, woningcorpo-

14) Uitwerking hiervan zal gegeven worden in de notitie 'Samen Doesburg: Doorontwikkeling toegang sociaal domein'

ratie, organisaties op het gebied van werk, inkomen en bestaanszekerheid, vrijwilligersorganisaties en inwoners. Met deze partners stellen we uitvoeringsagenda's op, waarin we de beleidsdoelen vertalen naar concrete acties en resultaten. Voor de uitvoering daarvan organiseren we werkgroepen op de verschillende thema's die in deze notitie zijn genoemd. De uitvoeringsagenda's zijn toegevoegd in de bijlagen. Voor elke beleidslijn is één uitvoeringsagenda. Per opgave worden concrete activiteiten benoemd en indicatoren vastgesteld om de voortgang en effecten te kunnen volgen. De uitvoeringsagenda's hebben een dynamisch karakter en worden periodiek (elk kwartaal) geactualiseerd op basis van nieuwe inzichten, maatschappelijke ontwikkelingen en monitoring van de voortgang. Niet het aanbod, maar de vraag of opgave moet leidend zijn.

Monitoring en rapportage
De uitvoeringsagenda's worden opgenomen in een jaarplan. Middels een zelfscan monitoren we het proces en bieden we inzicht in de actuele stand van zaken van de acties en resultaten binnen de uitvoeringsagenda's. We doen dit niet alleen op basis van cijfers, maar ook vanuit ervaringen van inwoners, professionals en partners. Zo houden we zicht op de uitvoering en kunnen we tijdig bijsturen waar dat nodig is.

We onderzoeken of de kwartaalmomenten op een logische manier kunnen worden afgestemd op de bestaande planning- en control cyclus (P&C-cyclus), zodat informatie, evaluatie en besluitvorming goed op elkaar aansluiten.

Overzicht van rapportagemomenten:
- Kwartaal: lokale monitor (zelfscan ieder kwartaal afnemen).
- Halfjaar: uitvoeringsrapportage met daarin de voortgang.
- Jaar: verzameling van eerdere rapportages, aangevuld met beschikbare data en presentatie aan de gemeenteraad.

Voortgangsrapportages moeten niet alleen cijfers opleveren, maar ook een gesprek stimuleren tussen beleid, uitvoering en partners. Zo versterken we samen de sociale basis en dragen we bij aan een gezonde, leefbare en veerkrachtige stad voor iedereen.